

Tolv svenska kommuner och FN:s barnkonvention

**Om Partnerskapet
för barnkonventionens
genomförande, vårt nuläge
– och vart vi vill komma ...**

”Att samråda med barn och unga i frågor som rör dem ska vara lika självklart som att samråda med facket. Det är faktiskt inte konstigare än så.”

Barns inflytande – äkta vara eller demokrati på låtsas?

Under 2004 började tolv svenska kommuner att samarbeta kring FN:s barnkonvention. De tolv förklarade sig villiga att arbeta med barnkonventionen och få den att fungera i praktiken i det vardagliga kommunala jobbet. Arbetet i Partnerskapet pågår till och med år 2008.

Mer om Partnerskapet, nuläge och målsättning hittar du i den här skriften. Förhoppningsvis ger den också insikter och ett och annat tips – oavsett om du är politiker eller tjänsteman i någon av de tolv kommunerna eller i någon annan av landets kommuner.

Låt oss då börja med själva barnkonventionen ...

Barn har rättigheter

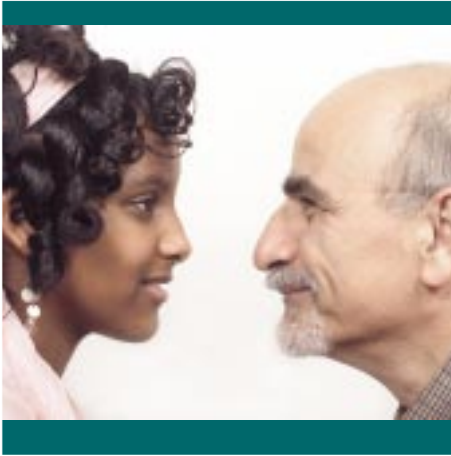
FN:s konvention om barnens rättigheter, eller barnkonventionen som den kallas, består i sin helhet av 54 artiklar. Åldersmässigt omfattar barnkonventionen barn och unga upp till 18 års ålder. Fyra av barnkonventionens artiklar är så kallade huvudprinciper, de uttrycker helt enkelt kärnan av barns rättigheter:

Artikel 2 slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3 anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare.

Artikel 6 säger att varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas. Artikeln handlar om barnets fysiska hälsa men också om andlig, moralisk, psykisk och social utveckling.

Artikel 12 handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Mycket handlar om insikter och attityder

När vuxna människor per automatik ser, lyssnar på och tar hänsyn till vad barn och unga människor tycker är väsentligt – ja, då fungerar barnkonventionen i praktiken. När vuxna och barn möts ”i ögonhöjd” med ömsesidig respekt blir demokratiprocessen helt enkelt äkta vara. Frågan är bara: Hur kommer man dit i det vardagliga arbetet på alla tänkbara nivåer i en kommun?

Ett sätt är att verkligen lyfta frågan, gå samman, diskutera – och både inspirera och lära av varandra.

Kommunerna i Partnerskap för barnkonventionens genomförande

I Partnerskapet ingår Borlänge kommun, Gunnareds stadsdel i Göteborg, Gävle kommun, Haninge kommun, Kalmar kommun, Karlskoga och Degerfors kommuner, Sigtuna kommun, Trelleborgs kommun, Uppsala kommun, Västerås stad, Örebro kommun och Östersunds kommun. Vissa har sedan tidigare och på olika sätt börjat arbeta med barnkonventionen, medan andra befinner sig mer på en ”nystartsnivå”.

I partnerskapet ingår också representanter från Socialdepartementet och Barnombudsmannen. Från varje kommun deltar ansvarigt kommunalråd eller motsvarande samt en ansvarig tjänsteman. Partnerskapets arbete hålls samman av en särskilt utsedd kontaktperson.

Det här vill vi utvärdera:

- Beskriva och utveckla arbetsmetoder, modeller m.m.
- Samla goda exempel, idéer och erfarenheter.
- Sprida kunskap om konkreta arbetssätt eller speciella projekt.
- Samverka med andra aktörer som arbetar med eller utifrån barnkonventionen.
- Vidareutveckla formerna för lärande och kunskapsbildning, utvärdering och forskning.
- Inbjuda till mötesplatser för lärande.

För att skapa så konkreta resultat som möjligt ska vi bland annat jobba med följande två arbetsmetoder.

Arbetsmetod 1: Vi utmanar varandra

Utmaningarna går ut på att varje kommun väljer ut två–tre arbetsuppgifter/åtgärder som inte gjorts förut och som ska förbättra barns och unga människors inflytande. Genom att lista alla utmaningar (du hittar dem på www.orebro.se/barnkonventionen) sätter kommunerna ”tummen i ögat på sig själva och varandra”.

Med utmaningsmetoden sätts fokus på tre olika saker:

- Vi ”tvingas” skapa strukturer för att barnkonventionen ska bli en självklar del i de kommunala styrprocesserna. Framöver ska barnkonventionen per automatik vara ett av verktygen i all planering/allt arbete.
- Att ge barn och unga människor en röst.
- Att ta fram mätpunkter/indikatorer som visar att arbetet går framåt.

Arbetsmetod 2: Vi granskar varandra

Kollegial granskning är en annan metod för att öka er farenhetsutbytet och kunskapsöverföringen mellan kommunerna i Partnerskapet. En granskning kan gå till så här:

En kommun (eller flera) får i uppdrag att göra ”ett engagerat” besök hos en annan kommun i Partnerskapet. Före besöket ska besökarna få ett skriftligt underlag om värdkommunens arbete med barnkonventionen och möjlighet att i förväg ställa frågor. Vid besöket ska värdkommunen svara på frågorna, dessutom ska mötet ge möjlighet till diskussioner, debatter, ömsesidiga synpunkter och nya frågeställningar.

Tanken med kollegial granskning är att vi både ska inspirera varandra och lära av varandra.

Vad Partnerskapets arbete ska leda till

Vi vill höja statusen för arbetet med barns och unga människors inflytande. Vi vill vara med och skapa ett samhälle där varje barn uppskattas och respekteras, där alla barn har möjligheter och känner framtidstro.

Vi vill att barns inflytande ska förstärkas eftersom demokratin ökar ju fler människor som deltar och engagerar sig i beslutsprocessen. Det ligger ett stort demokratiskt värde i att även barnens röster blir hörda. Ett naturligt mål är därför att barnens perspektiv blir en självklarhet i beslutsprocessen.

Värt att lägga på minnet!

Barnperspektiv och barnens perspektiv? Jodå, det finns en tydlig skillnad mellan båda dessa uttryck. Så här ligger det till:

När vuxna människor gör en bedömning av vilka konsekvenser ett beslut kan få för barn och unga så använder de ett *barnperspektiv* i beslutsfattandet.

Barnens perspektiv betyder att barnen själva blir tillfrågade och får bidra med synpunkter, uppfattningar och förslag. Nästa steg är att deras åsikter också dokumenteras och beaktas i beslutsprocessen. Självklart ska barn och ungdomar också få återkoppling på det de framfört.

Tips!

Hur ska man arbeta inom en kommun för att barnkonventionens intentioner ska fungera i verkligheten? Ja, redan nu har Partnerskapet samlat ihop en rad idéer och tillvägagångssätt. En del är i bruk hos någon/några av Partnerskapets tolv kommuner, annat är fortfarande av mer visionär karaktär. Listan gör inga anspråk på att värdera idéerna sinsemellan utan är enbart tänkt som inspirationskälla. Titta gärna in på www.orebro.se/barnkonventionen lite då och då, där kommer mer konkreta tips att publiceras framöver. Varsågod, här är vår lista:

Se till att barnkonventionen blir ett av kommunens styrande dokument.

Utbilda alla politiker, revisorer och tjänstemän i kommunen om barnkonventionen. En samsyn behövs för att vi ska kunna utveckla, synliggöra, dokumentera, systematisera och följa upp arbetet med barnkonventionen.

Lär in ett förhållningssätt i mötet med barn och unga som utgår från barnkonventionens fyra huvudprinciper. Detta förhållningssätt ska vara en naturlig del i vardagsarbetet.

Arbeta med barnchecklista (barnkonsekvensbeskrivning) i samband med beredning av alla ärenden i alla enheter/nämnder och kommunala bolag. Använd checklistan som ett verktyg för dialog med barn och ungdomar och för att synliggöra hur varje beslut/fråga faktiskt berör barn i kommunen.

Ge alla enheter/nämnder i uppdrag att formulera egna verksamhetsmål utifrån barnkonventionen. Varje enhet/nämnd ska ansvara för att målen nås. De ska själva avgöra hur de ska arbeta med frågan.

Ge alla enheter/nämnder i uppdrag att ta fram ett årligt barnbokslut med fokus på hur enheten/nämnden arbetar med barns och ungas inflytande. Vid bokslut ska enheten/nämnden under rubriken "barns delaktighet" redovisa vid vilka tillfällen som barn har fått komma till tals samt för vilka ärenden som barnchecklista har tagits fram.

Ge den kommunala revisionen i uppdrag att följa upp att nämnderna når sina egna mål gällande barnkonventionen. Revisionen ska ställa de rätta frågorna och ha egna modeller för att säkra att uppföljning sker.

Skapa en enhet för hållbar utveckling, placerad direkt under kommunstyrelsen, med ansvar för viktiga krossfrågor som t.ex. folkhälsa, jämställdhet, barnkonventionen, arbete för hållbar trafik och översiktsplanering.

Låt varje nämnd och styrelse utse en kontaktperson med särskilt ansvar för barnkonventionen.

Informera alla barn och föräldrar som omfattas av den kommunala verksamheten om barnkonventionen.

Utveckla familjecentraler som mötesplatser och resurscentra för barn, föräldrar och personal.

Sätt barnens bästa i fokus vid alla beslut.

Arbeta fram barn- och ungdomspolitiskt program som omfattar kommunens samtliga nämnder.

Se till att barn och ansvariga politiker träffas regelbundet.

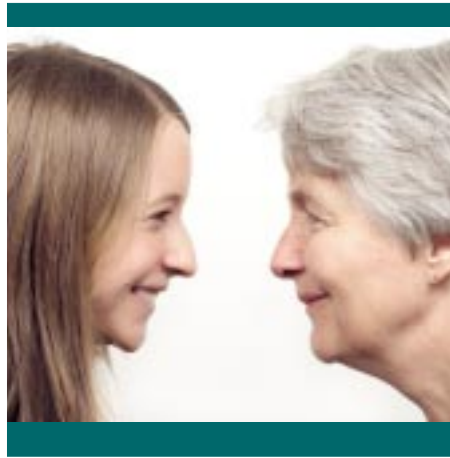

Inför lokalstyrelser med elevmajoritet i skolorna.

Besök barn på förskolor och skolor, och arbeta även med enkäter, för att få veta hur barn tänker i olika frågor.

Inrätta kommunala barnombud med uppdrag att föra ut barnkonventionens budskap, ge stöd åt skolornas elevråd, lyfta inflytandefrågor, driva kamratstödjarverksamhet m.m.

Utveckla en barnpilotsverksamhet med uppdrag att uppmärksamma barn som far illa och se till att samverkan mellan kommunen, landsting och polis fungerar.

”Förverkligandet av barnkonventionen är en ständigt pågående process som måste hållas levande. Arbetet med att förankra det synsätt som genomsyrar barnkonventionen är långsiktigt. Det handlar om att ändra attityder, förhållningssätt i olika verksamheter och på olika nivåer i samhället. Satsningar behövs för att höja medvetandet hos såväl beslutsfattare och vuxna som arbetar med barn och ungdomar som hos barn och ungdomar själva.”

Utdrag ur regeringens strategi för att förverkliga FN:s konvention om barns rättigheter i Sverige.

Följ Partnerskapet och vårt arbete på nätet!

På www.orebro.se/barnkonventionen finns mer information om Partnerskapet och det arbete som de facto utförs i våra tolv kommuner. Ta därför för vana att titta in med jämna mellanrum. Varmt välkommen!

I Partnerskapet för barnkonventionens genomförande samverkar Borlänge kommun, Gunnareds stadsdel i Göteborg, Gävle kommun, Haninge kommun, Kalmar kommun, Karlskoga och Degerfors kommuner, Sigtuna kommun, Trelleborgs kommun, Uppsala kommun, Västerås stad, Örebro kommun och Östersunds kommun.

Kontaktperson: Solveig Sollerman, Örebro kommun, solveig.sollerman@orebro.se